

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พลศึกษาเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในองค์ประกอบ 4 อย่างที่สำคัญของการศึกษา อันได้แก่ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา ทั้งนี้เพราะการพลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงที่ช่วยสร้างเสริมให้บุคคลได้พัฒนาทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และทางสังคม (กรมพลศึกษา 2525 : 17) นอกจากนี้การศึกษาในค้ำานพลศึกษายังมีความสำคัญต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนโดยทั่วไป เนื่องจากการเรียนวิชาพลศึกษาจะช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายซึ่งสัมพันธ์กับสมรรถภาพทางปัญญา กล่าวคือ ถ้าสมรรถภาพทางกายก็จะช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น (Hart and Shay 1964 : 445) รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงได้ระบุให้มีการจัดการศึกษาค้ำานพลศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ ดังเช่น ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 หมวดที่ 6 ซึ่งว่าด้วย ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม พละนามัย สภากวเคลอมและกิจกรรมเยาวชน ในข้อที่ 51 ระบุไว้ว่า "รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และพึงจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างและให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา สุขภาพ อนามัย และกิจกรรมการพักผ่อน" และในข้อที่ 53 ระบุว่า "รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนและจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย..." (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 14-15) และเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว รัฐจึงจัดให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งดำเนินการผลิตครูและบุคลากรทางพลศึกษา เพื่อทำหน้าที่สอนในสถานศึกษา หรือประกอบอาชีพทางค้ำานพลศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ

สำหรับเนื้อหาสาระในบทนี้ เป็นการรวบรวมเอกสารเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยพลศึกษา สถาบันผลิตครูและบุคลากรพลศึกษา ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการว่างงาน และความต้องการบุคลากรพลศึกษาทั้งค้ำานปริมาณและคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ประวัติและวิวัฒนาการของวิทยาลัยพลศึกษา

1.1 ความเป็นมาของวิทยาลัยพลศึกษา

การจัดการศึกษาวิชาพลศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (เดิมเรียกว่า กระทรวงธรรมการ) เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2452 โดยได้มีการจัดตั้ง "สโมสรมหาวิทยาลัย" เพื่อเป็นสถานศึกษาวิชาพลศึกษาขึ้นที่ สามัคยาจารย์สมาคม ซึ่งอยู่ในบริเวณโรงเรียนมัธยม วิทยาลัยบูรณะ (โรงเรียนสวนกุหลาบในปัจจุบัน) สโมสรมหาวิทยาลัยจัดเป็นโรงเรียนวิสามนัญ เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาในสมัยนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2456 กระทรวงธรรมการได้ปรับปรุงโรงเรียนดังกล่าวให้เป็นโรงเรียนเอกเทศ เรียกว่า "ห้องพลศึกษากลาง" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการพลศึกษา การกีฬาทุกชนิด และผลิตครูออกไปจัดและดำเนินการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ และในปี พ.ศ. 2462 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดตั้ง "โรงเรียนพลศึกษากลาง" ขึ้นใหม่ในบริเวณเดียวกัน

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งกรมพลศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2476 จึงได้โอนโรงเรียนพลศึกษามาสังกัดกรมพลศึกษา และย้ายสถานที่มาอยู่บริเวณเดียวกับกรมพลศึกษา ซึ่งอยู่ที่บริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติในปี พ.ศ. 2482 แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" ในปี พ.ศ. 2493 แต่เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นในปี พ.ศ. 2497 ได้โอนโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาไปสังกัดกองโรงเรียนฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครูด้วย กรมพลศึกษาจึงได้ขอตั้ง "วิทยาลัยพลศึกษา" ขึ้นแทน เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2498 (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 606 - 613)

ในปี พ.ศ. 2501 กรมการฝึกหัดครูมีนโยบายผลิตครูพลศึกษาเพื่อสอนระดับประถมศึกษา แต่ขาดผู้ดำเนินการ จึงฝากให้กรมพลศึกษาคำเนินการแทน กรมพลศึกษาจึงได้จัดตั้ง "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษานามัย" ขึ้น และได้ดำเนินการไปจนถึงปี พ.ศ. 2511 กระทรวงศึกษาธิการได้ระงับการผลิตครูของโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษานามัย จึงคงเหลือสถาบันที่ผลิตครูทางพลศึกษาเพียงแห่งเดียวคือวิทยาลัยพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้วิทยาลัยพลศึกษาเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาลัยวิชาการศึกษาซึ่งอยู่ในสังกัดกรมการฝึกหัดครู โดยให้กรมพลศึกษาร่วมรับผิดชอบในการผลิตครูระดับปริญญาตรี ในช่วงนี้กรมพลศึกษาได้เตรียมการ

ที่จะจัดตั้งวิทยาลัยพลศึกษาขึ้นในส่วนภูมิภาค และได้จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2514 ที่จังหวัดเชียงใหม่ และเมื่อถึงปี พ.ศ. 2521 สามารถจัดตั้งได้ 12 แห่ง

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒขึ้น โดยการรวมวิทยาลัยวิชาการศึกษาต่าง ๆ เข้าเป็นวิทยาเขต วิทยาลัยวิชาการศึกษา (พลศึกษา) จึงต้องโอนไปเป็นคณะหนึ่งของมหาวิทยาลัยกัลยาณวิทย์ (กรมพลศึกษา 2528 : 11) โดยมีอัตรากำลังส่วนหนึ่งที่ยังคงอยู่ที่กรมพลศึกษา งานส่วนนี้เรียกว่า "วิทยาลัยพลศึกษา (ส่วนกลาง)" แต่งตั้งการรับนักศึกษา เพราะกรมพลศึกษามีนโยบายที่จะขยายการฝึกครูพลศึกษาไปในส่วนภูมิภาคให้ทั่วถึงก่อน แล้วจึงขยายในส่วนกลางทีหลัง เมื่อมีการจัดตั้งวิทยาลัยพลศึกษาในส่วนภูมิภาคครบ 12 เขตการศึกษาแล้ว จึงเริ่มการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา (ส่วนกลาง) ในปี พ.ศ. 2522 พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็น "วิทยาลัยพลศึกษารุงเทพ" จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้งขึ้นในเขตการศึกษา 8 อีก 1 แห่ง ที่จังหวัดลำปาง (ประวัติวิทยาลัยพลศึกษา ม.ป.ป. : 2-3) ในปีนี้จึงมีวิทยาลัยพลศึกษาเปิดสอนทั้งหมด 14 แห่ง ส่วนวิทยาลัยพลศึกษาอีก 3 แห่งสุดท้ายได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 โดยการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจุบันกรมพลศึกษาจึงมีวิทยาลัยในสังกัดทั้งหมดรวม 17 แห่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นในช่วงปี 2514 - 2526 ดังนี้

ปีการศึกษา 2514	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
ปีการศึกษา 2515	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
ปีการศึกษา 2516	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา
ปีการศึกษา 2517	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชลบุรี
ปีการศึกษา 2518	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุตรธานี
ปีการศึกษา 2519	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร
ปีการศึกษา 2520	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย
ปีการศึกษา 2521	เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
ปีการศึกษา 2522	วิทยาลัยพลศึกษารุงเทพเปิดทำการสอน

ปีการศึกษา 2523 เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง

ปีการศึกษา 2526 เปิดวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดตรัง

วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดชัยภูมิ และ

วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 วิวัฒนาการค่านหลักสูตรของวิทยาลัยพลศึกษา

เมื่อเริ่มการผลิตครูพลศึกษาที่ "ห้องพลศึกษากลาง" ในปี พ.ศ. 2456 วิชาที่สอนมีเพียง 2 วิชา คือ มวยไทย และการกั๊กคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติก) เท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2462 ได้มีการปรับหลักสูตรพร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนพลศึกษากลาง" หลักสูตรใหม่มี 4 วิชา คือ วิชาลูกเสือ วิชากั๊กคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติก) วิชาดุจตุ (ยูโด) วิชามวยไทย มวยฝรั่ง และพันคาบ โดยเปิดสอนเฉพาะภาคค่ำ เวลา 16.00 - 19.00 น. ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นครูสอนวิชาสามัญและอบรมวิชาชุดที่สามัคยาจารย์สมาคม การเรียนที่โรงเรียนพลศึกษากลางนี้ ถ้าผู้เรียนสอบได้ 2 วิชา ได้รับประกาศนียบัตรครูผู้สอนพลศึกษาชั้นตรี (พ.ท.) ถ้าสอบได้ 3 วิชา ได้รับประกาศนียบัตรครูผู้สอนพลศึกษาชั้นโท (พ.ท.) ถ้าสอบได้ 4 วิชา ได้รับประกาศนียบัตรครูผู้สอนพลศึกษาชั้นเอก (พ.อ.) ส่วนระยะเวลาในการศึกษาค่านหลักสูตรขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน

ในปี พ.ศ. 2476 เมื่อโรงเรียนพลศึกษากลางโอนมาสังกัดกรมพลศึกษาแล้ว ได้มีการปรับหลักสูตรใหม่ โดยแบ่งวิชาออกเป็น 2 หมวด คือ

1) หมวดวิชาบังคับ ได้แก่ จรรยาครู ลูกเสือ สุขศึกษา ปฐมพยาบาล กายบริหาร กรีฑา และกีฬา

2) หมวดวิชาไม่บังคับ มี 4 ชุด ได้แก่ มวยไทยและมวยสากล กระบี่กระบอง และพันคาบ กั๊กคนส่วนห้อยโหน (ยิมนาสติก) ดุจตุ (ยูโด)

เมื่อผู้เรียนสอบวิชาบังคับได้จะได้รับวุฒิ พ.ท. ถ้าสอบได้หมวดวิชาไม่บังคับอีก 2 ชุด ได้รับวุฒิ พ.ท. และเมื่อสอบได้หมวดทุกวิชาจะได้รับวุฒิ พ.อ.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 กรมพลศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้ สอดคล้องกับการผลิตครูสามัญอื่น ๆ และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนพลศึกษากลางเป็น "โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา" วิชาที่สอนตามหลักสูตรนี้มี 5 หมวดคือ

- 1) หมวดวิชาครูสังคัมศึกษา
- 2) หมวดวิชาภาษาอังกฤษ
- 3) หมวดวิชาภาษาไทย
- 4) หมวดวิชาพลศึกษา (กรีฑาและกีฬา)
- 5) หมวดวิชาประกอบ มีสุขศึกษา อนามัย สรีรกายวิภาคศาสตร์ ชีววิทยา และการเล่นเข้าจังหวะ

ระยะเวลาของหลักสูตรกำหนดไว้ 5 ปี และในการรับนักเรียนนั้น รับเฉพาะนักเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการคัดเลือกและให้ทุนจากจังหวัด ทาง ๆ จังหวัดละ 2 คน เข้าเรียนแบบประจำ ซึ่งเมื่อเรียนจบปี 1 ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาศรี (พ.ศ.) จบปี 3 ได้รับประกาศนียบัตรครูพลศึกษาโท (พ.ท.) และเมื่อจบ 5 ปีได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพลศึกษาเอก (พ.อ.) ต่อมาในปี พ.ศ. 2497 โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาได้เปิดรับนักเรียนโดยการสอบคัดเลือกเอง และเริ่มรับนักเรียนหญิงด้วย การเรียนเปลี่ยนเป็นแบบไปกลับ

เมื่อกรมพลศึกษาได้จัดตั้ง "วิทยาลัยพลศึกษา" ขึ้นในปี พ.ศ. 2498 แทนโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาซึ่งโอนไปสังกัดกรมการฝึกหัดครู ได้เปลี่ยนหลักสูตรเป็นหลักสูตร 4 ปี และ 2 ปี โดยหลักสูตร 4 ปี รับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนหลักสูตร 2 ปี รับนักเรียนที่สำเร็จชั้นเตรียมอุดมหรือเทียบเท่า ทั้ง 2 หลักสูตรนี้ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลศึกษา) หรือ ป.กศ.สูง (พลศึกษา) ต่อมาเมื่อได้จัดตั้ง "โรงเรียนฝึกหัดครูพลดานามัย" ขึ้นในปี พ.ศ. 2501 เพื่อเร่งผลิตครูพลศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษา จึงเปิดสอนหลักสูตร 2 ปี โดยรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาเข้าเรียน เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลานามัย) ส่วนวิทยาลัยพลศึกษาคงผลิตเฉพาะหลักสูตร ป.กศ.สูง (พลศึกษา) หลักสูตร 2 ปีเท่านั้น แต่ในปี พ.ศ. 2511 กระทรวงศึกษาธิการได้ระงับการผลิตครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พลานามัย) จึง

เหลือเพียงหลักสูตร ป.กศ.สูง (พลศึกษา) อย่างเดียว (ประวัติวิทยาลัยพลศึกษา
ม.ป.ป. : 1-2 ; กรมพลศึกษา 2528 : 10 - 11)

ทั้งนี้วิทยาลัยพลศึกษาเปิดสอนหลักสูตร 2 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2498
เป็นต้นมา มีเพียงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) เท่านั้น
ในปี พ.ศ. 2518 จึงได้เริ่มสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง
(สุขศึกษา) ขึ้นเป็นครั้งแรกที่วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เปิดสอนที่วิทยาลัย
พลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ. 2519 เปิดสอนที่วิทยาลัย
พลศึกษาจังหวัดยะลา ในปี พ.ศ. 2520 และเปิดสอนอีก 2 แห่งคือ วิทยาลัยพลศึกษา
จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดสุโขทัย ในปี พ.ศ. 2523 ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 วิทยาลัย
พลศึกษาได้เปิดสอนอีกหนึ่งหลักสูตรคือ หลักสูตรการรักษามวลกายและพลศึกษา
(กรมพลศึกษา 2529 : 96) โดยเปิดสอน 4 แห่งคือที่วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุดรธานี
อ่างทอง ชัยภูมิ และตรัง และเปิดสอนในปี 2530 อีกแห่งหนึ่งที่วิทยาลัยพลศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูและบุคลากรพลศึกษาและสุขศึกษาในระดับ
ต่าง ๆ รวม 58 แห่ง ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 9 แห่ง
(นับแยกวิทยาเขต) ผลิตในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยครู 32 แห่ง ผลิตในระดับปริญญาตรี
และวิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง ผลิตในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง สถาบัน
การศึกษาที่ผลิตครู และบุคลากรพลศึกษาและสุขศึกษาเหล่านี้ มีที่ตั้งกระจายอยู่ในภาค
ต่าง ๆ ของประเทศดังนี้ กรมพลศึกษา

ตารางที่ 1 สถาบันนิติบุคคลการพลศึกษาและสุขศึกษา จำแนกตามสังกัด และภาคภูมิศาสตร์

ภาคภูมิศาสตร์ / สังกัด	กรมพลศึกษา (วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัด)	กรมการฝึกหัดครู (วิทยาลัยครู)	ทบวงมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัย)
เหนือ (13 แห่ง)	1. เชียงใหม่ 2. ลำปาง 3. เพชรบูรณ์ 4. สุโขทัย	1. เชียงใหม่ 2. ลำปาง 3. เพชรบูรณ์ 4. เชียงราย 5. กำแพงเพชร 6. พิบูลสงคราม (พิษณุโลก) 7. อุตรดิตถ์ 8. นครสวรรค์	1. เชียงใหม่
ตะวันออกเฉียงเหนือ (13 แห่ง)	5. มหาสารคาม 6. อุรธานี 7. ศรีสะเกษ 8. ชัยภูมิ	9. มหาสารคาม 10. อุรธานี 11. เลย 12. สกลนคร 13. นครราชสีมา 14. บุรีรัมย์ 15. อุบลราชธานี 16. สุรินทร์	2. ขอนแก่น

ตารางที่ 1 ... (ต่อ)

สังกัด ภาคภูมิศาสตร์	กรมพลศึกษา (วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัด)	กรมการฝึกหัดครู (วิทยาลัยครู)	ทบวงมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัย)
ใต้ (10 แห่ง)	9. ยะลา 10. ชุมพร 11. กระบี่ 12. ตรัง	17. ยะลา 18. นครศรีธรรมราช 19. สงขลา 20. ภูเก็ต 21. สุราษฎร์ธานี	3. สงขลานครินทร์
กลาง (15 แห่ง)	13. ชลบุรี 14. สุพรรณบุรี 15. อ่างทอง 16. สมุทรสาคร 17. กรุงเทพฯ	22. ฉะเชิงเทรา 23. ราชภัฏรำไพพรรณี (จันทบุรี) 24. เพชรบุรี 25. กาญจนบุรี 26. เทพสตรี (ลพบุรี) 27. หมู่บ้านจอมบึง (ราชบุรี) 28. พระนครศรี อยุธยา 29. นครปฐม 30. เพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์ (ปทุมธานี)	4. ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต บางแสน

ตารางที่ 1 ... (ต่อ)

ภาคภูมิศาสตร์ สังกัด	กรมพลศึกษา (วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัด)	กรมการฝึกหัดครู (วิทยาลัยครู)	ทบวงมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัย)
กรุงเทพมหานคร (7 แห่ง)		31. บ้านสมเด็จ เจ้าพระยา 32. จันทรเกษม	5. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 6. เกษตรศาสตร์ 7. ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต ประสานมิตร 8. ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต พลศึกษา 9. รามคำแหง

จะเห็นได้ว่า สถาบันผลิตครูและบุคลากรพลศึกษาและสุขศึกษาส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 40 ทั้งอยู่ในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร และมีบางจังหวัดที่มีสถาบันดังกล่าวนี้ หลายแห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร มี 7 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ มี 3 แห่ง จังหวัดลำปาง เพชรบูรณ์ มหาสารคาม อุตรธานี และจังหวัดยะลา มีจังหวัดละ 2 แห่ง ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ที่มีสถาบันผลิตครูและบุคลากรสาขาดังกล่าวเพียงแห่งเดียว ส่วนใหญ่จะเป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ ห่างไกลกันนัก การที่มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งผลิตบุคลากรในสาขานี้ อีกทั้งยังมีที่ตั้ง ใกล้เคียงกัน อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีผู้สนใจเข้าศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาน้อยลง เพราะสถาบันในสังกัดอื่นจัดการ เรียนในระดับที่สูงกว่าวิทยาลัยพลศึกษา

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ปัญหาและสาเหตุการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาค้นการฝึกหัดครู

จากรายงานการเปรียบเทียบจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาค้นการฝึกหัดครู
ปีการศึกษา 2528 กับจำนวนตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูต่าง ๆ เปิดรับในปีการศึกษา
2529 พบว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาค้นการฝึกหัดครูทุกระดับในปีการศึกษา 2528
มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 43,807 คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่ยังไม่มีงานทำจำนวน 34,999 คน
หรือประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนผู้สำเร็จทั้งหมด แต่จำนวนตำแหน่งครูที่หน่วยงาน
ใช้ครูต่าง ๆ เปิดรับมีเพียง 4,116 ตำแหน่ง ซึ่งน้อยกว่าจำนวนผู้สำเร็จปี 2528
ที่ไม่มีงานทำเท่ากับ 30,883 คน และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้า
ทำงานครู ซึ่งจะมีทั้งผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพครู และคุณวุฒิทางวิชาชีพอื่น ๆ ในปี 2529
มีจำนวน 124,340 คน สูงกว่าจำนวนผู้สมัครสอบคัดเลือกในปีก่อนคือ ปีการศึกษา 2528
เท่ากับ 24,287 คน และในจำนวนผู้สมัครปี 2529 นี้ มีผู้ว่างงานจำนวน 80,975 คน
หรือร้อยละ 65.12 ของจำนวนผู้สมัครทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าจำนวนตำแหน่งครูที่เปิดรับในปี
เท่ากับ 76,859 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530 : 12 - 14)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันนี้ผู้สำเร็จการศึกษาค้นการฝึกหัดครูที่ยังไม่มีงานทำในแต่ละปีมีจำนวนสูงกว่าตำแหน่งครูที่หน่วยงานต่าง ๆ เปิดรับเป็นจำนวนมาก แม้ว่าผู้สำเร็จเหล่านี้ ส่วนหนึ่งจะศึกษาต่อหรือไต่งานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานอาชีพครู แต่ก็ยังคงมีอีกจำนวนหนึ่งที่ว่างงาน ซึ่งจะตกค้างสะสมกันทุกปี นอกจากนี้ในการรับครูแต่ละปีจะมีผู้สมัครที่มีคุณวุฒิวิชาชีพอื่น ๆ รวมทั้งผู้ที่มิงานทำอยู่แล้วแต่ต้องการเปลี่ยนงานมาสมัครด้วย ซึ่งมีผลทำให้โอกาสของผู้สำเร็จการศึกษาค้นการฝึกหัดครูลดลงไปอีก

ในกลุ่มผู้ที่พลาดหวังจากการสอบคัดเลือกเข้าทำงานครูนี้ เป็นที่แน่นอนว่าส่วนหนึ่งจะต้องเป็นผู้ที่สำเร็จจากวิทยาลัยพลศึกษา เนื่องจากจำนวนตำแหน่งครูวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง หรืออนุปริญญาที่หน่วยงานต่าง ๆ เปิดรับโดยไม่ระบุวิชาเอกในแต่ละปีต่ำกว่าจำนวนผู้สมัครที่มีวุฒิการศึกษาระดับนี้เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่นในปีการศึกษา 2529 จำนวนผู้สมัครที่มีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง หรืออนุปริญญา เท่ากับ 45,210 คน แต่จำนวนตำแหน่งครูในระดับนี้มีเพียง 2,026 คน

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530 : 15, 28) ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่ากว่าจำนวนผู้สมัครประมาณ 21 เท่า ส่วนการรับครูพลศึกษาและสุขศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโดยเฉพาะนั้น จำนวนตำแหน่งที่มีการรับในแต่ละปีนั้นน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สำเร็จวุฒิตั้งกล่าวนี้นี้ และแม้ว่าผู้สำเร็จด้านพลศึกษาและสุขศึกษาบางส่วนจะศึกษาต่อหรือไปประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเป็นครู แต่โดยที่หลักสูตรที่เรียนมุ่งเน้นการเป็นครูมากกว่า ทำให้โอกาสประกอบอาชีพอิสระ หรือการทำงานในภาคเอกชนมีน้อย เพราะขาดประสบการณ์ (จรรยาพร ขรฉัตร 2530 : 126) ฉะนั้น ในแต่ละปีจึงมีผู้สำเร็จจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถหางานทำได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการว่างงาน

ปัญหาการว่างงานนี้ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญเพราะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง จึงได้มีหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจและทำการศึกษา วิจัยเพื่อให้ทราบสาเหตุและแนวทางแก้ไข ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

อภิชัย พันธเสน (2527 : 6 - 8) ได้ศึกษาสาเหตุของการว่างงาน พบว่า ผู้ที่ว่างงานในประเทศไทยขณะนี้ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผู้มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี จำนวน 64 % และการว่างงานของคนกลุ่มนี้ เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1) อัตราการเพิ่มของประชากรในช่วงต้นศตวรรษมีอัตราสูงมาก เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพและอนามัย ซึ่งช่วยให้อัตราการตายของประชากร โดยเฉพาะในวัยเด็กลดลงมาก ประชากรที่เป็นผลของการเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงนี้กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน และจะยังมีผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยต่อไปอีกระยะหนึ่ง ก่อนที่การลดลงของอัตราการเกิด อันเนื่องจากการวางแผนครอบครัวจะมีผล

2) ประเทศไทยกลยุทธในการพัฒนาเศรษฐกิจตามทฤษฎีพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรม แต่ปัญหาจากกลยุทธ์นี้มีผลกับการจ้างงาน เพราะภาคอุตสาหกรรมไม่สามารถขยายการจ้างงานได้มากนัก โดยเฉพาะในปัจจุบัน เพราะอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสูง และเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรมากกว่าแรงงานคน

ในปี พ.ศ. 2528 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 2) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษากับการมีงานทำ โดยได้รับการสนับสนุน

ค่าใช้จ่ายจากเงินเหลือจ่ายโครงการเงินยืมธนาคารโลกเพื่อพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 จากการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาการว่างงานเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสัมพันธ์กับการศึกษา และปัจจัยภายในวงการศึกษาเอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยภายนอกที่สำคัญ

- 1) อัตราการเพิ่มของประชากรที่ค่อนข้างสูงในอดีต คือ ประมาณร้อยละ 3.2 ในช่วงปี พ.ศ. 2503 - 2513 เป็นผลให้ประชากรวัยแรงงานในปัจจุบันมีจำนวนมากเกินกว่าที่ตลาดแรงงานจะสามารถรับได้
- 2) กลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงโดยเน้นโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานภาคเกษตรกรรมในชนบทต้องไหลมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ทันสมัย ซึ่งมีการขยายการจ้างงานไม่ทัน อันเนื่องมาจากเป็นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าซึ่งไม่ต้องการแรงงานจำนวนมากนัก
- 3) ผลกระทบจากการที่เศรษฐกิจของโลกตกต่ำ อันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์น้ำมันราคาแพง
- 4) นโยบายของรัฐบาลในการจำกัดอัตราการเพิ่มการรับข้าราชการ
- 5) โครงสร้างแรงจูงใจของตลาดแรงงานที่มีความแตกต่างกันมากตามระดับการศึกษา เป็นแรงผลักดันให้ผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับพยายามศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

ปัจจัยภายในของวงการศึกษาที่สำคัญ

- 1) หลักสูตรการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษาไม่คล่องตัวต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน
- 2) รูปแบบการลงทุนทางการศึกษาที่รัฐจะต้องถือหุ้นในอัตราส่วนที่สูงตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้มีผู้ประสงค์ศึกษาต่อ เพราะไม่ต้องการใช้จ่ายมากนักเพื่อเรียนต่อ
- 3) การขยายการศึกษาตามความต้องการระยะสั้นและความกดดันทางการเมือง

ในส่วนผู้สำเร็จการศึกษาทางการฝึกหัดครูนั้น จากการวิจัยดังกล่าว พบว่า อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญาและต่ำกว่าจะสูงกว่า อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และอัตราการว่างงานของผู้สำเร็จจากวิทยาลัยครูจะสูงกว่าจากสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับ แต่จะต่ำกว่าสถาบันอุดมศึกษาไม่จำกัดรับ โดยได้มีการประมาณการว่าอัตราการว่างงานโดยเฉลี่ยจะสูงขึ้นจากร้อยละ 1.7 ในปี พ.ศ. 2525 เป็นร้อยละ 3.5 ในปี พ.ศ. 2534 และอัตราการว่างงานของผู้มีการศึกษาทางการฝึกหัดครูจะสูงขึ้นจากร้อยละ 2.7 ในปี 2525 เป็นร้อยละ 12.3 ในปี 2534 ในขณะที่อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จจากสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.9 ในปี พ.ศ. 2525 เป็น 10.1 ในปี พ.ศ. 2534 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528 : 3 - 5)

สังค อุทรานันท์ (2530 : 64) กล่าวว่า ภาวการณ์ตลาดของครู เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

- 1) ผู้สำเร็จการศึกษาทางการฝึกหัดครูมีมากเกินความต้องการ เพราะมีสถาบันทางการฝึกหัดครูมากมาย และในการรับบรรจุครูยังเปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จในสาขาวิชาอื่น ๆ เข้าสอบด้วย
- 2) อัตราการรับสมัครครูใหม่มีจำนวนจำกัด เนื่องจากในอดีตมีการบรรจุครูเพียงพอต่อความต้องการแล้ว แม้จะมีการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากขึ้น แต่ปริมาณความต้องการครูก็ไม่สูงนัก

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการว่างงานต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าการว่างงานของผู้สำเร็จทางการฝึกหัดครูนั้น สาเหตุสำคัญเกิดจากการที่ปริมาณความต้องการบุคลากรครูใหม่ในแต่ละปีมีจำนวนจำกัด แต่สถาบันการฝึกหัดครูต่าง ๆ ยังคงผลิตผู้สำเร็จในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความต้องการของสังคมในการศึกษาต่ออุดมศึกษามีมากขึ้น ทั้งในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) วิทยาลัยครูจะมีนโยบายลดการรับนักศึกษาลงแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากมีนักเรียนอีกจำนวนมากที่ต้องการศึกษาต่อในสถาบันฝึกหัดครูในท้องถิ่น เพราะลงทุนน้อย จึงเรียกร้องให้วิทยาลัยครูรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น เพราะมีความพร้อมในเรื่องอาคารสถานที่และบุคลากรแล้ว

จึงเป็นผลทำให้มีการผลิตครูเกินกว่าตำแหน่งครูที่หน่วยงานใช้ครูต่าง ๆ ทั้งรับอยู่ตลอดมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 ข : 34) ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2527 วิทยาลัยครูจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาฝึกหัดครู โดยเพิ่มการสอนวิชาอาชีพ ในระดับ ป.กศ.สูงขึ้น (สุนงข เย็นขอกวิชัย 2530 : 4) และได้พยายามที่จะลดบทบาท ในการผลิตครู โดยหยุดการรับนักศึกษาครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงภาคปกติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา

สำหรับทางด้านกรมพลศึกษานั้น นับตั้งแต่จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ โดยส่วนรวมของวิทยาลัยพลศึกษาทั้ง 17 แห่ง เริ่มลดลงตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 กรมพลศึกษาได้มี การศึกษาหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขมาโดยตลอด แนวทางหนึ่งที่ กรมพลศึกษาได้ดำเนินการแล้ว คือ การเปิดสอนสาขาวิชาเอกการรักษาความปลอดภัย และพลศึกษา ซึ่งเป็นวิชาเอกคู่ขึ้นอีกสาขาหนึ่งในปีการศึกษา 2529 ทั้งยังมีแนวโน้มว่า จะมีการผลิตบุคลากรในหลักสูตรต่าง ๆ ที่คาดว่าจะสอดคล้องกับความต้องการของตลาด แรงงาน เช่น หลักสูตรอนามัยเด็กเล็กและวัยรุ่น ผู้ฝึกสอนกีฬา นันทนาการและ สวัสดิการในโรงงาน การจัดและบริหารพลศึกษาในองค์กร ผู้สื่อข่าวกีฬา ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ นั้น จากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและการได้โอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาใน เขตการศึกษา 3 เขตการศึกษา 7 เขตการศึกษา 10 และเขตการศึกษา 12 และ กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาของนักเรียนในเขตการศึกษาคงกล่าวคือ โอกาสในการหางานทำ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ 2521 : 248 - 250, นิวัฒน์ กัลยพฤษ 2521 : 251 - 253, ประจักษ์ บุญอารีย์ 2520 : 237 - 238, เทญศรี โชติพันธ์ 2520 : 239 - 241, สมหมาย ปินพุทธศิลป์ 2523 : 293 - 294) ทั้งนี้ การที่วิทยาลัยพลศึกษา และ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะเปิดการศึกษาสาขาใด ๆ ขึ้นมาใหม่ในสถาบันของตน ควรจะ ได้มีการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตให้ถี่ถ้วนเสียก่อน

2.2 ความต้องการบุคลากรพลศึกษา

2.2.1 ก้านปริมาณ

จากการศึกษาเปรียบเทียบจำนวนผู้สำเร็จจากสถาบันผลิตครู
เปรียบเทียบกับความต้องการใช้ครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็น
รายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 - 2529 พบว่า จำนวนผู้สำเร็จจากวิทยาลัยพลศึกษา
รวมทั้งจากสถาบันผลิตครูอื่น ๆ มีจำนวนมากกว่าตำแหน่งที่หน่วยงานใช้ครูทั้งรับเป็น
จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม จากการประเมินผลการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษา
และมัธยมศึกษา พบว่า ยังมีความขาดแคลนครูในบางสาขา จึงน่าจะมีการศึกษาใน
ระดับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่เป็นอย่างไร ในการศึกษา
เอกสารพบว่า มีผู้ให้ความสนใจศึกษาความต้องการครูพลศึกษาในค่านต่าง ๆ ซึ่งรวบรวม
ได้ดังนี้

บุญเลิศ ศรีสว่าง และคณะ (2525 : 1-2) ได้ให้

ข้อคิดเห็นว่า ความสำคัญของครูพลศึกษาคือ ครูพลศึกษาจะช่วยให้นักเรียนได้มีพัฒนาการ
ครบทุกด้านคือ ทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพราะกิจกรรมพลศึกษาทำให้เกิด
ได้เคลื่อนไหว คิด ตัดสินใจ มีความสามัคคี มีวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และมีความเสียสละ
ไม่เห็นแก่ตัว ดังนั้น ครูพลศึกษาจึงอาจช่วยแก้ปัญหาเด็กเกเรได้ การบรรจุครูให้ตรงกับ
ความต้องการ จึงนับเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง แต่จากการศึกษาความต้องการครูพลศึกษาใน
เขตการศึกษา 5 ในปี 2525 โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนนักเรียน ครู
ภาระงานของครูในโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษาแห่งชาติ ของ 6 จังหวัดในเขต
การศึกษา 5 และการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า ในปีดังกล่าวครูพลศึกษา
ในเขตการศึกษามีจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16 ของครูทั้งหมดซึ่งน้อยมาก
และยังมีไม่ครบทุกโรงเรียน หากจะให้ครบทุกโรงเรียนจะต้องเพิ่มครูพลศึกษาอีก
อย่างน้อย 1,572 คน แต่ทางโรงเรียนที่ไม่มีครูพลศึกษาแก้ปัญหาโดยการให้ครูสามัญ
สอนแทน แต่แม้ว่าจะมีความต้องการครูพลศึกษาเพิ่มอีกมากก็บรรจุได้ยาก เนื่องจาก
อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในเขตการศึกษา 5 โดยเฉลี่ย 1 : 18 ซึ่งถือว่าเกณฑ์มาตรฐาน
(1 : 25) อยู่แล้ว จึงขออัตราเพิ่มไม่ได้ และเมื่อมีการสอบบรรจุครูระดับประถมศึกษา

ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่ละปี โดยไม่ระบุวิชาเอก ทำให้
 ผู้สำเร็จการศึกษากำหนดผลศึกษาเสียเปรียบ เพราะข้อสอบส่วนใหญ่ เน้นภาควิชาครู
 ผู้สำเร็จการศึกษากำหนดผลศึกษาจึงสอบผ่านได้น้อยมาก

ในปี พ.ศ. 2517 จินตนา กลสิกร (2517) ได้ทำการวิจัย
 เปรียบเทียบความถี่ของการครูผลศึกษาระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ใน
 ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนรัฐบาลมีความถี่ของการครู
 ผลศึกษามากกว่าโรงเรียนราษฎร์ และถี่ของการครูที่มีประสิทธิภาพสูง

สำหรับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการใช้ครูผลศึกษาต่อจำนวนนักเรียนนั้น
 ในปี 2521 - 2522 กรมผลศึกษาได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์
 และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ดำเนินการวิจัยและจัดสัมมนาทาง
 วิชาการ เพื่อหาเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดบุคลากร งบประมาณ และอาคารสถานที่
 เพื่อการพัฒนาการผลศึกษาและการกีฬาของสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
 เกณฑ์มาตรฐานการใช้ครูผลศึกษาในการศึกษาระดับต่าง ๆ ควรเป็นดังนี้

- 1) ระดับประถมศึกษา อัตราส่วนครูผลศึกษาต่อนักเรียนที่ตีมากที่สุด คือ
 1 : 200 ปานกลาง คือ 1 : 240 และขั้นต่ำ คือ 1 : 300
- 2) ระดับมัธยมศึกษา อัตราส่วนครูผลศึกษาต่อนักเรียนที่ตีมากที่สุด คือ
 1 : 160 ปานกลาง คือ 1 : 180 และขั้นต่ำ คือ 1 : 200
- 3) ระดับอุดมศึกษา
 - 3.1) วิชาเอกผลศึกษา อัตราส่วนอาจารย์ผลศึกษาต่อนักศึกษา
 ที่ตีมากที่สุด คือ 1 : 4 ปานกลาง คือ 1 : 8 และขั้นต่ำ คือ 1 : 12
 - 3.2) การสอนบริการแก่นักศึกษาสาขาอื่น อัตราส่วนอาจารย์
 ผลศึกษาต่อนักศึกษาที่ตีมากที่สุดคือ 1 : 200 ปานกลางคือ 1 : 160 และขั้นต่ำ คือ
 1 : 200

ส่วนความถี่ของการบุคลากรกำกับการผลศึกษาในหน่วยงานอื่น ๆ นั้น
 ในปี 2529 จรวยพร ธรณินทร์ และคณะ (2529 : 37 - 38) ได้สำรวจความ
 ต้องการบุคลากรดังกล่าวในหน่วยงานภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ โดยใช้แบบสอบถาม

ผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ผลการสำรวจช่วยให้ทราบว่า หน่วยงานส่วนใหญ่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งการบริการรักษาความปลอดภัยแล้ว แต่สำหรับความต้องการบุคลากรเพื่อดำเนินงานดังกล่าวนี้ ในค่านบุคลากรพลศึกษาและบริหารพลศึกษา หน่วยงานส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 57.78 ไม่ต้องการ ร้อยละ 35.55 ทอบว่าไม่แน่ใจ และร้อยละ 6.67 ทอบว่า ต้องการ ส่วนความต้องการบุคลากรรักษาความปลอดภัย หน่วยงานที่ทอบว่าไม่ต้องการมีร้อยละ 57.78 ยังไม่แน่ใจ ร้อยละ 30 และทอบว่าต้องการร้อยละ 12.22

จากผลการสำรวจดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานเอกชนยังมีความต้องการบุคลากรค่านพลศึกษาเป็นจำนวนน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากหน่วยงานยังไม่เห็นประโยชน์ในการใช้งานบุคลากรพลศึกษา ดังนั้น กรมพลศึกษาจึงควรค่าเป็นการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบถึงความสามารถของบุคลากรพลศึกษา รวมทั้งประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยที่ถูกวิธีว่ามีผลดีต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างไร

2.2.2 ค่านคุณลักษณะ

ในค่านคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงปรารถนานั้น ชาฉิต บิลมาศ (2522 : 256 - 270) ได้ทำการวิจัยพบว่า คุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

- 1) ค่านการสอน ครูพลศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพลศึกษา และรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
- 2) ค่านสุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิต ครูพลศึกษาควรมีสรรพภาพทางกายดี
- 3) ค่านวิชาการ ควรมีความรู้ในเรื่อง อันตรายที่จะเกิดจากการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษา และการป้องกันโรคติดต่อ
- 4) ค่านบุคลิกภาพควรควบคุมอารมณ์ได้ดี
- 5) ค่านคุณธรรม ความประพฤติ ควรมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
- 6) ค่านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี ร่วมมือ

ในกิจกรรมพลศึกษา

7) กำนการอบรม ปกครอง ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก

8) กำนการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ควรยึดมั่นในชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์

9) กำนความเชื่อมั่น และเป็นตัวของตัวเอง ควรมีความภูมิใจในอาชีพ

10) กำนกีฬา และความสามารถด้านกีฬา ควรสามารถสอนและเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาได้หลายอย่าง และมีลักษณะท่าทางเป็นนักกีฬา

สำอาง พวงบุตร (2525 : 157 - 158) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูพลศึกษาต่อวิชาชีพว่า ครูพลศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะส่งเสริมคุณภาพของวิชาชีพให้สูงขึ้น ความสำคัญของครูพลศึกษาขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1) ความรู้ด้านวิชาการ ครูพลศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องของวิชาพลศึกษาตามหลักสูตรโดยละเอียด รวมทั้งส่วนประกอบอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตร การวัดและการประเมินผลวิชาพลศึกษา

2) ความสามารถในการสอน ครูพลศึกษาต้องศึกษาจุดประสงค์ของการสอนในแต่ละรายวิชา และสามารถสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ครูพลศึกษาที่ดีต้องช่วยขยายแสวงหาวิธีการที่จะให้การสอนได้บรรลุผลได้อย่างรวดเร็ว

3) บุคลิกลักษณะ ครูพลศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน เพราะนักเรียนมีโอกาสใกล้ชิดมากกว่าผู้สอนวิชาอื่น ครูพลศึกษาจะต้องแสดงบุคลิกให้เป็นที่ศรัทธาของนักเรียน เช่น สุภาพอ่อนโยน กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

4) ความมีมนุษยสัมพันธ์ ครูพลศึกษาที่ดีต้องเป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการประกอบกิจกรรมทางพลศึกษา โดยไม่แสดงความรังเกียจหรือหลีกเลี่ยงงาน

5) มีคุณธรรมและความประพฤติที่ดี ครูพลศึกษาต้องมีคุณธรรมประจำใจ และมีความประพฤติที่เหมาะสม เช่น รับผิดชอบในหน้าที่การงาน ไม่เสเพล มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา เสียสละเพื่อส่วนรวม รับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่ประพฤติเสื่อมเสียในเรื่องการพนันและเรื่องชู้สาว

6) มีความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ครูพลศึกษาต้องเป็นผู้ยึดมั่นในระบอบการปกครองอันมีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมความ

รักชาติ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รู้จักหน้าที่ของคนเพื่อส่วนรวม

ในแนวความคิดเห็นของนักการศึกษาชาวต่างชาติเกี่ยวกับคุณสมบัติของครู
พลศึกษานั้น บุชเชอร์ (Bucher 1963 : 592 - 597) กล่าวว่า ครูพลศึกษาจำเป็น
จะต้องมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ทางด้านร่างกาย ควรเป็นผู้มีบุคลิกสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคน เป็นตัวอย่าง
ที่ดีต่อนักเรียน สะอาด สุขภาพดี มีความสามารถทางทักษะกีฬา
- 2) ทางด้านสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้
- 3) ทางด้านอารมณ์ มีอารมณ์มั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้
- 4) ทางด้านสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาด และถือว่าการสอนพลศึกษา

เป็นวิชาชีพ

เกรสัน คอทเทอรี่ (อ้างถึงในกรมพลศึกษา : 11) กล่าวว่า ครูพลศึกษา
ควรมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีความมั่นคงทางอารมณ์ เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี มีวินัยและเข้าใจ
ปัญหาในชั้นเรียน
- 2) มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นมิตรกับคนทุกคน
- 3) มีความรู้และทักษะในการสอนพลศึกษาอย่างถูกต้อง
- 4) มีความเสียสละและอุทิศตนเองเพื่องาน
- 5) มีความกระตือรือร้น
- 6) สนใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเตรียมกิจกรรมให้เหมาะ

สมกับเด็กแต่ละคน

- 7) สนใจในวิชาชีพ และเข้าร่วมในสมาคมวิชาชีพ
- 8) มีจุดหมายและวัตถุประสงค์ในการสอน
- 9) เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุก ๆ ด้าน เช่น การแต่งกาย การพูดจา

การวางตัวที่เหมาะสม

- 10) รู้จักเลือกกิจกรรมการสอนที่เหมาะสม
- 11) มีสุขภาพดี

12) มีความคิดสร้างสรรค์

13) มีน้ำเสียงในการพูดจาดี สุภาพ

กล่าวโดยสรุป ครูพลศึกษาที่ดีควรจะต้อง เป็นผู้ที่มีความเหมาะสมทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ สุขภาพ บุคลิกภาพ คุณธรรม มนุษยสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ และเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม ฯลฯ คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่วิทยาลัยพลศึกษาควรคำนึงถึงในการดำเนินการผลิตบุคลากร ดังที่สแปรงเกอร์ (quoted in Edward F. voltmer and Athur A. Esslinger 1967 : 18) ให้ความเห็นว่า "คงจะไม่มีใครชอบครูพลศึกษาที่ไม่รู้อะไรเลย นอกจากการสอนกิจกรรมทางพลศึกษาอย่าง เดียว หรือแย่กว่านั้นคือ รู้แต่เพียงว่าจะเล่นไค้ออย่างไร" และขอเสนอแนะอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยพลศึกษาในการผลิตบุคลากร เพื่อสนองความต้องการของหน่วย งานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนคือ ควร เสริมสร้างให้นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษามีความรู้พื้น ฐานทางด้านนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์ และควรมีความสามารถพิเศษด้านภาษาด้วย นอกจากนี้ นิกรมพลศึกษาควรดำเนินการสำรวจจลลางแรงงานด้านการศึกษาความปลอดภัยว่ามีมากน้อย เพียงใด (กรมพลศึกษาและกรมพลศึกษาสาขาร ปรก. 2530 : 13)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ ช่วยให้ทราบปัญหา สาเหตุและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตบุคลากรทางพลศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงการผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษาในอนาคตต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย